

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060203

DOM
2015-07-20
Stockholm

Mål nr
P 11599-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljööverdomstolen, dom 2014-11-25 i mål nr P 4861-13, se bilaga A

KLAGANDE

Borgholms kommun
Box 52
387 21 Borgholm

MOTPART

Rällaskogens
vänner c/o x
Blåsippevägen 3
387 92 Borgholm

SAKEN

Detaljplan för Järnnian, del av Y i Borgholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljööverdomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Kommunfullmäktiges i Borgholms kommun beslut den 7 januari 2013, dnr 2012/57-214 KS, att anta detaljplan för Järnnian, del av Y.

Dok.Id 1214172

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Borgholms kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska fastställa kommunfullmäktiges beslut att anta detaljplanen.

Rällaskogens vänner har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Borgholms kommun har som skäl för sitt yrkande sammanfattningsvis anfört följande. Detaljplanen medför ingen betydande miljöpåverkan och det behövs inte en separat miljökonsekvensbeskrivning. Det har funnits tillräckligt underlag för att bedöma planens effekter på omgivande områden. Den aktuella detaljplanen möjliggör 58 enfamiljshus inom cirka 6,5 hektar och är en del i planeringen av området vid Ekerum. Denna planering har bestått av översiktsplanering, detaljplaneläggning samt dispens- och tillståndsprövningar av olika slag. Som stöd har under åren tagits fram ett antal kunskapsunderlag och miljökonsekvensbeskrivningar om naturvärden i området. Det har sedan tidigare avgjorts att naturmiljön i Natura 2000-området Halltorps hage, som närmast 1,7 kilometer norr om planområdet, inte kan anses påverkad på ett betydande sätt av den aktuella detaljplanen. Det har genomförts en hydrologisk undersökning och bedömts att grundvattnets utströmningsflöde till våtmarks- eller sumpskogsområdet i anslutning till planområdet inte påverkas. Rödlistade arter ligger utanför planområdet och det har inte identifierats någon indirekt påverkan på dessa. Kommunen vidhåller att utredningarna under den samlade planeringsprocessen ger tillräckligt stöd för att bedöma om genomförandet av detaljplanen kan antas leda till betydande miljöpåverkan och om en formaliserad miljökonsekvensbeskrivning därför behövs. Utredningarna ger inte indikation på att det skulle behövas en särskild inventering för att kunna göra denna så kallade behovsbedömning. Krav på ytterligare underlag – inventering – skulle avsevärt skärpa praxis syn på underlag för behovsbedömning.

Rällaskogens vänner har vidhållit vad föreningen tidigare anfört och tillagt i huvudsak följande. Föreningen anser att det allmänna intresset att bevara skogsområdet ska överväga det enskilda intresset att exploatera området. Föreningen vill understryka att trots allt underlag som kommunen påtalar, kan kommunen inte visa upp några artinventeringar som gjorts i området. Föreningen menar att kommunen inte kan ta ställning till om bebyggelsen innebär en betydande miljöpåverkan då man inte vet vad som finns i området. Ett nytt bostadsområde i skogsmiljö skulle innebära en stor påverkan gällande trafik till skogen med ökat buller i ett område där det endast kör någon enstaka bil per dygn. Till detta kommer ljud som naturligt finns i ett bostadsområde. Skogsområdets karaktär och ljudmiljö skulle helt förändras.

Mark- och miljööverdomstolen har den 12 maj 2015 hållit syn på planområdet.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Enligt 5 kap. 18 § i tidigare gällande plan- och bygglag (1987:10), som ska tillämpas i målet, ska när en detaljplan upprättas bestämmelserna i 6 kap. 11-18 och 22 §§ miljöbalken om upprättande av miljökonsekvensbeskrivning tillämpas, om planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Av 5 § i förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar (1998:905) framgår att bedömningen ska ske med beaktande av de kriterier som anges i bilaga 4 till förordningen. Kommunen har bedömt att planen inte innebär en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen har i samrådsyttrandet enligt 6 § angivna förordning gjort samma bedömning som kommunen.

Frågan i målet är om det funnits tillräckligt underlag för den bedömningen och om en miljökonsekvensbeskrivning behöver upprättas.

Detaljplanarbetet har föregåtts av en fördjupning av översiktsplanen för Rälla-Stora Rör & Ekerum med en miljökonsekvensbeskrivning, som antogs i april 2011. I behovsbedömningen till detaljplanen finns tydligt redovisat vilka utredningar och inventeringar som har tagits fram bland annat till den fördjupade översiktsplanen. Kommunen har bedömt att miljöaspekterna kunnat integreras i detaljplanen och att den därför kan genomföras utan betydande miljöpåverkan. Kommunen har därefter hållit

samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken med Skogsstyrelsen beträffande avverkningen av 10-15 träd i nyckelbiotop för att kunna anlägga en lokalgata. Skogsstyrelsen hade inget att invända mot åtgärden.

Rällaskogens vänner har inte redovisat några tydliga belegg för att det inom planområdet finns sådana naturvärden att det av denna anledning krävs en särskild miljöbedömning av detaljplanen.

En särskild utgångspunkt i detta fall är att underlaget måste vara tillräckligt för att kunna utesluta att ett genomförande kan ha en betydande miljöpåverkan på det närliggande Natura 2000-området som ligger 1,7 kilometer norr om planområdet och norr om golfbanan (jfr RÅ 2006 ref. 88). Avseende Natura 2000-området har i tidigare skede av planeringen tagits fram ett flertal utredningar, däribland en miljökonsekvensbeskrivning, där det bland annat har identifierats spridningsstråk av betydelse för detta. De spridningskorridorer som nu planeras med en bredd av 300 meter vid stranden och 200 meter mellan de två detaljplaneområdenas bostadsområden får anses tillräckliga för att säkerställa att Natura 2000-området inte påverkas negativt, även om den sistnämnda korridoren kommer att genomskäras av en lokalgata.

De naturvärdebedömningar och utredningar som har utgjort underlaget för kommunens bedömning av miljöpåverkan och behovet av en miljökonsekvensbeskrivning får anses tillräckliga för att bedöma om planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Detta gäller även detaljplanens möjliga påverkan på till planområdet angränsande sumpskogsområde och nyckelbiotop. Mark- och miljööverdomstolen finner mot denna bakgrund att det inte har framkommit att detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Det finns därför inte skäl att i detta fall ställa krav på att en specifik miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas.

När det gäller Rällaskogens vännerns invändningar i övrigt finner Mark- och miljööverdomstolen i likhet med länsstyrelsen att den avvägning som kommunen har gjort får anses ligga inom det handlingsutrymme som kommunen har.

På grund av det som har anförts ska överklagandet bifallas och kommunens beslut att anta detaljplanen fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Roger Wikström, referent, tekniska rådet Carl-Gustaf Hagander och hovrättsassessorn Anita Seveborg.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Alexander Häggkvist.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-11-25
meddelad i
Växjö

Mål nr P 4861-13

KLAGANDE

Rällaskogens
vänner
Blåsippevägen 3
387 92 Borgholm

MOTPART

Borgholms kommun
Box 52
387 21 Borgholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Kalmar län beslut från den 31 oktober 2013 i ärende nr 403-5092-13, se bilaga 1

SAKEN

Detaljplan för "Järnnian", del av Y i Borgholms kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår yrkandet om syn.

Mark- och miljödomstolen upphäver det överklagade beslutet om antagande av detaljplanen för "Järnnian", del av Y, Borgholms kommun. _____

BAKGRUND

Borgholms kommun antog den 7 januari 2013 detaljplan för ”Järnnian”, del av fastigheten Y. Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Kalmar län av den ideella föreningen Rällaskogens vänner (föreningen). Länsstyrelsen avvisade den 15 april 2013 överklagandet med motiveringen att detaljplanen inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan och att föreningen då inte har rätt att klaga på antagandebeslutet. Föreningen överklagade därefter länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen som genom dom (P 2031-13) den 11 juli 2013, återförvisade ärendet till länsstyrelsen för prövning av föreningens överklagande i sak. Länsstyrelsen har nu behandlat frågan om överklagandet av antagen detaljplan för ”Järnnian” i ett nytt beslut från den 31 oktober 2013. Länsstyrelsen har nu avslagit överklagandet (se bilaga 1).

Föreningen har överklagat länsstyrelsens avslagsbeslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Föreningen **Rällaskogens Vänner** yrkar att Borgholm kommuns beslut att anta detaljplanen ”Järnnian” upphävs, och att länsstyrelsens i Kalmar beslut att avslå deras överklagande upphävs, så att deras överklagande får bifall.

De begär även att mark- och miljödomstolen ska hålla syn på platsen.

Som grund för sina yrkanden anför de i korthet, att Rällaskogen är unik och att dess värde som orörd skog för lokalbefolkning, turister, sommargäster, regionala och långväga dagsbesökare, samt som framtida vattentäkt, gör att nyttan av skogen överväger nyttan av en exploatering. De anför vidare att detaljplanen medför en betydande miljöpåverkan och att mark- och miljödomstolen funnit att det inte kan uteslutas att detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Den redovisade utredningen lämnar stort utrymme för osäkerhet om vilken påverkan planens genomförande kan ge på skyddsvärda arter.

De samlade konsekvenserna av utbyggnaden av golfbaneområdet är bara översiktligt behandlat i miljökonsekvensbeskrivningen för den fördjupande översiktsplanen för Rälla-Stora Rör och Ekerum. Rällafältets betydelse som vattenförekomst måste utredas med större noggrannhet.

Detaljplanen ingår i ett orört skogsområde. Det har bedömts vara av högt naturvärde och inhysa flera rödlistade arter, något som inte lyfts fram i planbeskrivningen. Det har inte heller gjorts någon artinventering i de områden som ska bebyggas. Kommunens bedömning av att detaljplanen inte kommer att medföra någon betydande miljöpåverkan grundas endast på en översiktlig inventering. Kompetensen och opartiskheten i den hydrologiska utredning som utförts av tjänstemän på Borgholms kommun och en studerandepraktikant kan också ifrågasättas.

Slutligen har man inte tagit hänsyn till de 192 samrådsyttranden och 174 utställningsyttranden som kom fram för den fördjupade översiktsplanen. Genom de planerade 58 husen och nyanlagda lokalatorna, samt nedgrävningen v elledningar och VA-anlutningar, kommer den känsliga naturen att omvandlas från ett skogsområde till ett bostadsområde.

DOMSKÄL

Arbetet med att upprätta detaljplanen inleddes före den 2 maj 2011. Plan- och bygglagen i dess äldre lydelse (1987:10) (ÄPBL) ska därför tillämpas vid prövning av målet.

Enligt 3 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar ska mark- och miljödomstolen hålla syn på stället, om det behövs. Bedömningen av om syn behövs görs med hänsyn till målets beskaffenhet och den utredning som finns i målet (prop. 2009/10:215 s. 204). Med hänsyn till det i målet bifogade materialet bedömer domstolen att målet är så utrett som dess beskaffenhet kräver. Yrkandet om syn ska därför avslås.

Detaljplanen avser att möjliggöra nybyggnation av 58 st enfamiljshus, uppdelat på två delområden. Planområdet omfattas av riksintresse för samlade natur- och kulturvärden enligt 4 kap. 1-3 §§ miljöbalken, vilka omfattar hela Öland. Planområdet i sig omfattas inte av några specifika riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken. Dock angränsar området till två nyckelbiotoper. Den ena av nyckelbiotoperna är belägen mellan detaljplanens två delområden. Biotopen består av ädellövskog och fungerar som spridningsstråk för ek- och sandlevande arter från natura 2000-området Halltorp via Ekerum till Rällaskogen

Vid planläggning ska enligt 1 kap. 5 § ÄPBL både enskilda och allmänna intressen beaktas. Vad gäller de allmänna intressena bevakas dessa i första hand av länsstyrelsen under planprocessen och vid prövning och beslut enligt bestämmelserna i 12 kap. ÄPBL.

Enligt 5 kap. 18 § andra stycket ÄPBL, stadgas att när en detaljplan upprättas ska bestämmelserna i 6 kap. 11-18 och 22 §§ miljöbalken tillämpas, om planen kan antas medföra en sådan miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken. Kommunen ska i sådana fall göra en miljöbedömning och inom ramen för denna en miljökonsekvensbeskrivning där den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra beskrivs och bedöms.

I kommunens beslut avseende bedömning av behovet av en miljökonsekvensbeskrivning i anledning av den aktuella planen, från den 17 januari 2012, har angetts bland annat följande. ”Väster om planområdet växer den enligt rödlistan starkt hotade arten fransig stjälkroksvamp. En breddning av Rälla strandväg kan även påverka arten negativt. Hänsyn och en medvetenhet om artens förekomst i området måste ges men arten anses inte vara hotad av de nuvarande planerna. I området har noterats ytterligare några rödlistade arter men den exakta lokaliseringen är mycket osäker och utifrån den information som finns har bedömningen gjorts att arterna inte påverkas negativt. Området mellan delområdena påverkar södra delen av en nyckelbiotop i form av ädellövskog. Ett samråd angående åtgärder inom nyckelbiotopen kommer ske med Skogsstyrelsen. Söder om området finns en sumpskog som

ingår i naturvärdesklass 1 enligt Skogsstyrelsens klassning. Om förändrade dräneringsmönster, avrinning och infiltrationsförhållande kan komma att påverka sumpskogen ska samråd göras med Skogsstyrelsen. (...) Exploateringen bedöms inte påtagligt skada de samlade natur- och kulturvärden som avses i bestämmelserna enligt 4 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken. Planens genomförande förväntas inte ges några stora negativa effekter på naturmiljön eller på Natura 2000-området Halltorps hage. Det stråk på mer än 200 meter som förbinder de två delområdena kommer att markeras som natur och endast en lokalgata kommer att sammanbinda de två delområdena. Kustremsan väster om planområdet som också pekats ut som spridningsstråk kommer också tryggas med ett 300 meter brett stråk.”

Som mark- och miljödomstolen i en tidigare dom konstaterat (målet P2031-13 från den 11 juli 2013), så anges enligt miljökonsekvensbeskrivningen till FÖP (sid.109), att ”indirekta effekter på sumpskogarna från åtgärder uppe på Rällafältet bör utredas i samband med detaljplanering”. Man gjorde också bedömningen att ”även om viss justering har skett av planområdet så är det fortfarande så att den exploatering som avses är tänkt att ske i ett område som har eller gränsar till områden som har stora naturvärden. Den eventuella påverkan exploateringen kan ha på berörda naturvärden och de angränsande nyckelbiotoperna och rödlistade arter måste vara utredd för att det ska vara möjligt att bedöma huruvida exploateringen medför betydande miljöpåverkan eller inte. Eftersom dessa biotoper dessutom delvis har betydelse för Natura 2000-området Halltorp är det särskilt angeläget att den eventuella påverkan är tydligt utredd.”

Kommunen har, i sitt yttrande inför länsstyrelsens överprövning av detaljplanen i samband med mark- och miljödomstolens återförvisning för sakprövning till länsstyrelsen, sammanställt en förteckning över de naturvärdesbedömningar och utredningar som utgjort underlaget för kommunens miljöbedömning. Häri (anger kommunen) ingår:

- Naturvärdesbedömning av fyra naturområden i Rälla och Ekerum, Borg-
holms kommun, Pronatura, 2008-04-11

- Översiktlig naturinventering av Rälla Tall-området, Borgholms kommun, Pronatura, 2008-09-04
- Planprogram för bostadsbebyggelse i anslutning till Ekerums golfbana, Miljö- och byggnadsnämnden Borgholms kommun, 2008
- Biologisk infrastruktur i Ekerum – Natura 2000 utredning tillhörande planprogrammet för Ekerum, Borgholms kommun, Calluna AB, 2009
- Natura 2000 MKB – planprogram för Ekerum, Borgholms kommun, Calluna AB, juli 2010
- Miljökonsekvensbeskrivning för den fördjupade översiktsplanen för Rälla, Stora Rör och Ekerum (FÖP)
- Samråd med Skogsstyrelsen angående nyckelbiotop på fastighet Y
- Hydrologisk undersökning Ekerum september 2012

Mark- och miljödomstolen gör bedömningen att den utredning som finns i målet, även med det tillkommande samrådet med Skogsstyrelsen i anledning av avverkning av nyckelbiotop och den Hydrologiska undersökning som presenterats i rapport från september 2012, inte är sådant att det tillräckligt framgår hur genomförandet av planen kommer att påverka närliggande Natura 2000-område och andra omgivande naturvärden. Domstolen gör bedömningen att avsaknaden av en specifik miljökonsekvensbeskrivning avseende denna påverkan utgör en sådan brist i beslutsunderlaget att detaljplanen i anledning härav bör upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 16 december 2014.

Lena Stjernqvist

Mårten Dunér

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Mårten Dunér.